

L'ESPERIT DE CATALUNYA

LES JOVENTUTS CATALANES, QUE HAN D'ESSER L'ANIMA I L'ESPERIT DE LA CATALUNA DE DEMA, HAN D'ENARBORAR, NOVAMENT, LA BANDERA QUE LA DEMOCRACIA CATALANA AIXECA AQUELL 14 D'ABRIL HISTORIC EN QUE PER PROPIA VOLUNTAT DELS CATALANS LA NOSTRA PATRIA TANCABA EL PARENTESI DOLOROS QUE S'OBRIA AMB LA RENDICIO DE BARCELONA A LES TROPES DE FELIP V. CATALUNYA, QUE SABIA IMPOSAR LA SEVA VOLUNTAT DE JUSTICIA EN AQUELLES HORES HISTORIQVES, HA DE DESPLEGAR NOVAMENT LA BANDERA DE LA LLIBERTAT QUE SIMBOLITZEN LES QUATRE FLAMES DE FOC ENCESES EN AQUELL 14 D'ABRIL PERENNE.

OBLIGAT PER LES CIRCUMSTANCIES QUE TOTS CONEIXEM, UN PARENTESI MASSA PERILLONGAT EN LA VIDA POLITICA DE CATALUNYA, S'IMPOSA, AMB CARACTER PREFERENT, UNA ACCIO DE CONJUNT QUE ENS PERMETI RETORNAR A UNA EPOCA DE PLENITUD QUE, DE CAP MANERA, POT HAVER DESAPAREGUT AMB EL MOVIMENT REVOLUCIONARI D'OCTUBRE.

NINGU NO POT CREURE, EN REALITAT, QUE LA NOSTRA PATRIA HAGI PASSAT PER UN FRACAS POLITIC QUE LA PRIVI DELS PRIVILEGIS QUE PER A UN POBLE REPRESENTA L'US DELS SEUS DRETS. EN TOT CAS PODRA HAVER FRACASSAT UN PROCEDIMENT.

EL PROBLEMA DE CATALUNYA HA ESTAT SEMPRE UN PROBLEMA ETNIC, CREAT PER UNA REALITAT HISTORICA. NEGAR-LO FORA TAN PERILLÓS COM NEGAR LA PROPIA EXISTENCIA. DE FET, DONCS, ELS CATALANS ENS SENTIM ESPERONATS PER LES REALITATS VIVES DE LA NOSTRA HISTORIA I, ENCARA MES, PER LES REALITATS VIVES DEL NOSTRE PRESENT. EL QUE CAL, PERO, ES QUE TOTHOM SAPIGA FER-SE Digne D'AQUESTES REALITATS, EMMOTILLANT LA SEVA VIDA AL QUE RECLAMA L'INTERES COLLECTIU. APARTAR-SE DELS CAMINS DE LA LOGICA — QUE EN AQUEST CAS SON D'UN PUR SENTIMENT PATRIOTIC — ES OPOSAR-SE AL DESENVOLUPAMENT NORMAL DE CATALUNYA, QUE ACTUALMENT HA DE LLUITAR DE NOU CONTRA LA REACCIO I CONTRA ELS REPRESENTANTS DELS QUE, A MADRID, PARLEN D'UNA AUTONOMIA BIEN ENTEN-DIDA I A CATALUNYA S'EREIGEIXEN EN SALVADORS DE LA DEMOCRACI I EN PACIFICADORES DE ESPIRITUS.

NO SABEM FINS A QUIN PUNT ES POT TOLERAR EL GALLEJAR ESTRIDENT DELS QUE ES DIUEN REPUBLICANS HISTORICS I NO HAN VACILLAT A POSAR LA REPUBLICA GAIREBE ALS PEUS DELS REACCIONARIS ESPANYOLS DE DRETA, NO SABEM TAMPOC AMB QUIN DRET PODEN ATRIBUIR-SE EL SALVAMENT DE LES ESSENCIES AUTONOMISTES SI ELLS HAN ESTAT, PRECISAMENT, ELS AUTORS DE LA SUSPENSIÓ DE L'ESTATUT I, PER TANT, DE LA VIDA AUTONOMICA DE CATALUNYA.

EL FET REAL ES QUE A CATALUNYA S'IMPOSA UNA RECTIFICACIO DE CONDUCTA POLITICA, BASADA EN LA REALITAT ETNICA DEL NOSTRE POBLE. TOTS HEM POGUT COMPROVAR COM ENS HA PORTAT A RESULTATS NEGATIUS LA TRAJECTORIA SEGUIDA I COM ES PRECIS DE DONAR A LA POLITICA FUTURA UNA ORIENTACIO DE MES SOLIDA REALITAT, LA BASE DE LA QUAL HA D'ESSER, INDISCUTIBLEMENT, UNA FRANCA COLLABORACIO

ELS MATEIXOS QUE COMBATEN CATALUNYA, CONVENÇUTS DE LA SEVA FORÇA POLITICO-ECONOMICA, RECONeixEN LA NOSTRA PERSONALITAT INDIVIDUAL EN EL CONJUNT DIVISORIAL DELS POBLES IBERICS. FRANCESC DE COSIO, PER EXEMPLE, HA DIT MES D'UNA VEGADA QUE LA UNICA MANERA DE COMBATRE CATALUNYA FORA TREURE LA IMPORTANCIA INTERNACIONAL DELS NOSTRES PORTS I PROPAGAR LA INDUSTRIA A CASTELLA PER TAL QUE AQUESTA POGUES EXERCIR, EN ABSOLUT, L'HEGEMONIA POLITICA D'ESPANYA.

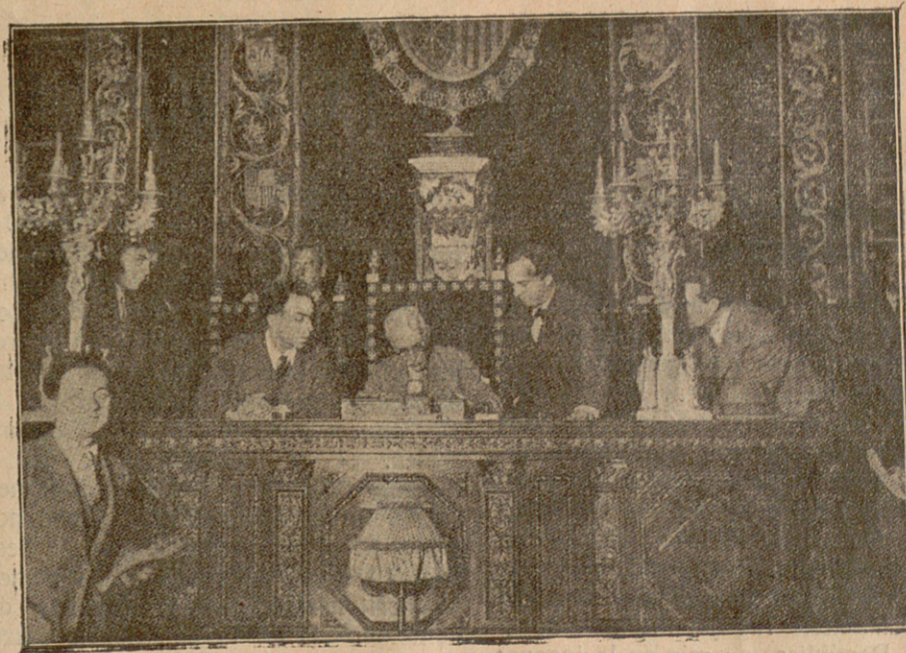
AIXO, NATURALMENT, TE UNA GRAN IMPORTANCIA, PERQUE DEMOSTRA FINS AL PUNT QUE ES RECONEGUT A CATALUNYA, FINS PELS SEUS MES PERILLOSOS COMBATENTS, EL DRET NACIONAL INDIVIDUAL EN EL CONJUNT DELS ESTATS IBERICS, EL QUE ES NECESSARI, ABSOLUTAMENT NECESSARI, ES QUE ELS CATALANS SAPIGUEM OPOSAR-NOS A L'EMBESTIDA EXTERIOR, ELEVANT LA NOSTRA POLITICA A UN NIVELL QUE REMARQUI, ENCARA MES, LA NOSTRA PERSONALITAT.

MANUEL VALLDEPERES.

FRANCESC MACIÀ, L'HEROI DEL 14 D'ABRIL

DUES FOTOGRAFIES HISTORIQVES

El President Macià signant la proclamació de la República

L'entrevista dels representants del govern amb el Sr. Macià

En fer la nostra aparició a la palestra periodística, no podem ni devem excusar-nos de fer arribar la nostra més cordial salutació a la premsa que lluita per la llibertat

LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA

● ELECCIONS MUNICIPALS

Gran era el nerviosisme que havia despertat per tot Catalunya l'anunci d'unes eleccions municipals per al dia 12 d'abril de 1931. Nerviosisme lògicament justificat per un mutisme obligat del cos electoral per espai de vuit anys. Res té, doncs, d'esfrany, que a l'arribar el dia assenyalat la gran massa de ciutadans acudís com un sol home als comicis.

● EL RESULTAT D'AQUESTES ELECCIONS

Hem escrit que el públic acudí com un sol home als comicis. No hi ha que estranyar, per tant, que el resultat de la lluita fos un sol. I el que diguren les urnes el dia 12 d'abril de 1931, fou aquesta sola paraula: República.

Calia només convertir en realitat, tots els afanyos que aquest mot encloïa en aquells moments. I aquesta realitat no és féu esperar gaire.

● EL COP

El dimarts dia 14, a quarils d'una de la tarda, el regidor electe Lluís Companys, acompanyat d'altres elements d'Esquerra Republicana de Catalunya, es personava al despatx de l'alcalde accidental de Barcelona que ho era el senyor Martínez Domingo, i li exigia el lliurament de la vara.

Ja en possessió d'aquest símbol, el senyor Companys disposà que fos hissada la bandera tricolor al balcó de l'edifici, com així fou fet, mentre se'n col·locava una altra de barrada en la part superior del mateix.

● FRANCESC MACIÀ

Una mica més tard de les dues, Francesc Macià, cabdill del partit que havia obtingut la victòria del dia 12, apareixia a la balconada central de la casa consistorial de Barcelona.

● EL NOU GOVERN ENTRA EN FUNCIONS

Després de donar aquest cop, Francesc Macià i els seus amics s'adreçaren al Palau de la Generalitat, apoderant-se d'aquell edifici un cop salvada la feble resistència que hi oposà el president de la Diputació «Provincial» de Barcelona, senyor Maluquer i Viladot.

Des d'aquell edifici fou redactada i signada la nota en la qual es proclamava la República Catalana. El seu text era semblant al de l'allocució pronunciada des de l'Ajuntament pel propi senyor Macià. L'anhelada República era ja un fet.

● LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA FORA DE BARCELONA

La circular de Macià, ordenant fer la proclamació, arribà tard a la majoria de municipis catalans, per quant en tenir notícia per la ràdio del que s'esdevenia a Barcelona, cuitaren a secundar l'actitud de la capital.

● LES NOVES AUTORITATS S'INCAUTEN DELS EDIFICIS PÚBLICS

Ja tot en marxa, començà per part del govern català la incautació dels edificis públics. Ja hem indicat més amunt com es portà a terme la incautació de les Cases Consistorials i del Palau de la Generalitat. La resta dels edificis públics de la capital, fou ocupada amb facilitat per les noves autoritats de Catalunya degut a l'entusiasme regnant en el poble, el qual facilitava aquesta tasca.

● AL GOVERN CIVIL

Unicament al Govern Civil hi hagué un petit incident, motivat pel militant en els rengles lerrouxistes l'Emiliano Iglesias, el qual volia ocupar a tota costa el càrrec de governador civil de la «provincia». Una enèrgica disposició del Govern català, tallà a temps aquest incident.

● LA CAPITANIA GENERAL

En produir-se el moviment que acabava de triomfar, hi havia al cap de la Capitania General de Catalunya el general monàrquic Ignasi de Despujol, el qual es resistí tant com li fou possible a resignar el comandament. Una ordre terminant, donada per Miquel Maura, des de Madrid, el qual cedia d'aquesta manera a la pressió que per telèfon li feien Macià i els seus amics, obligà el general Despujol a lliurar el comandament de les seves forces en mans del general Eduard López Ochoa.

● PROCLAMACIÓ MARCIAL

Arranjades així les coses, a tres quarts de dues de la nit, un piquet de soldats feia la seva aparició a la Plaça de Sant Jaume, en la qual es pot dir que no hi cabia ningú més, malgrat l'avançat de l'hora. En mig d'un silenci expectant, l'oficial que comandava la tropa el qual no era català —del seu accent es despenia— va fer ús de la nostra llengua per a donar lectura al manifest —reproduït en un altre lloc d'aquest número— en el qual Macià

proclamava la República

● FESTA POPULAR. TEMPTATIVES DE DESORDRE

El govern va decretar la festa nacional pel dimecres dia 15, per tal de celebrar el faust esdeveniment. Milers i milers de ciutadans dels més diversos estaments, desfilaven en inacabable corrua per tots els carrers de la urbs barcelonina. L'alegria es reflectia en tots els semblants. Les notícies que ens arribaven de les demés poblacions de Catalunya, ens donaven compte de l'entusiasme que allí, el mateix que a la capital havia produït la tan desitjada nova. L'ordre regnava a tot arreu, quan els elements pertanyents a la C. N. T. intentaren produir disturbis, cosa que no assoliren degut a l'enèrgica actuació de les autoritats.

● EL GOVERN PROVISIONAL

El dia 16 restava definitivament constituït el govern provisional que havia d'actuar fins a la constitució de les de les Corts Catalanes. Estava format de la següent manera: Presidència, Francesc Macià; Política, Ventura Gassol; Instrucció, Rafael Campalans; Defensa, Joan Casanoves; Economia, i Treball, Manuel Serra i Morel; Obres públiques, Vidal Rosell; Finances, Cassimir Giral; Comunicacions, Manuel Carrasco i Formiguera.

● UNA AMBAIXADA DEL GOVERN DE MADRID

Alarmat el govern de Madrid pel caire que prenía l'actuació de les autoritats catalanes, va destacar a tres dels seus membres —Ferran de los Rios, Lluís Nicolau d'Oliver i Marcellí Domingo— per tal que vinguessin a Barcelona a parlamentar amb el Govern de Catalunya. Els tres parlamentaris arribaren a la nostra ciutat el migdia del 17 i passaren tot seguit a entrevistar-se amb el nostre Govern.

● EL RESULTAT DE L'ENTREVISTA

En quins termes va descabellar-se l'entrevista? No ho sabem. Sols coneixem el seu resultat. Sols sabem que un cop finida aquella, Macià dictava una nota en la qual deia que des d'aquell moment el govern català actuaria sota el nom de Govern de la Generalitat de Catalunya. Què havia passat? Tornem a repetir que no ho sabem.

● A Francesc Macià

En el món hi ha cent mil passions escampades, en la llum, en el cel, en el cor de tothom, i aquestes cent mil passions de vegades agafen un rostre i tenen un nom, i tenen un riure, i un piur i un somriure, i un xiscle i un crit, i cap punyalada les priva de riure, i no les fa negres la nit. I aquí a Catalunya, aquestes febrotes frisanques es deien només: llibertat. Quatre barres com quatre esperances d'un color vermellenc ultrajant. Ultrajant de molts anys, de tants dies! pels de fora amb posat de botxins; ultrajant per les grans covardies de tots els de dins! Però arriba l'estrany espectacle imprevist, rutilant, violent en què un home tot sol fa un miracle i escull el moment.

Es l'instants desitjat de la gràcia, que una mà de blancó enlluernant dona el cop decisiu de l'audàcia que només és possible en un sant. Que només és possible en la vida del que porta a la sang i a l'ala l'arrogància d'un poble, ferida, sens perdre la fe. I aquest home sou vos; n'hi ha molts d'altres que el gran cop d'audàcia voltem que fos, i ens mancava la força a nosaltres: la força és de vos.

L'heu guanyada en els vostres viatges, en les cadenes, en els ulls rebels; d'un sol gest heu venjat els ultratges, d'un sol crit heu enès els ostels! Perquè sou la sagrada follia i el cel abrandat, estripat, neguitós i blau d'una densa blavor d'alegria! perquè avui Catalunya sou vos! La d'ahir; sou la pàtria mateixa amb espines clavades al front, i sou la d'avui, la que acaba de néixer amb ales d'arcàngel volant sobre el món. Per la pàtria ben lliure, que vos heu creada amb el gest del miracle allucinant, tots els cors catalans amb la sang aturada tots s'acoblen al vostre voltant. La joia més viva en el rostre, esgarrifats, meravellats, tots som de costat vostre!

Qui se'n recorda dels turments passats? No ens fa cap por la mort que espia amb ull covard o amb ull gelós! Ningú podrà robar-nos l'alegria perquè creiem en vos.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

De Mirador del 16 - IV - 1931

● Som on erem

Es trista la commemoració d'aquest any. Malauradament n'hem viscut moltes de commemoracions amb el puny clos i les dents forliment apretades. No ens planyem ni volem que ens planyin; sabem el que val la llibertat i estem disposats a pagar-la tota sencera, no volem que ens donguin-res.

Han caigut amics de l'ànima; no han caigut en va. El seu sacrifici amarat de dignitat és un mur inexpugnable que ens priva de fer ni un pas enrera. No us ploreu, no, amics del més enllà; després del vostre traspàs hem després de plorar. En mig d'un caos afros, indescriptible, esperem bo i treballan, la resurrecció del que feia les essències de la vostra pròpia vida.

Es lluny ja el 6 d'Octubre, tan lluny com el dia 11 de Setembre de 1714, i malgrat l'enorme distància que ens separa, són moments d'ara, d'aquest instant i de tots els que viurem fins haverlos retut l'homenatge que es mereixen.

Som allà on erem. Si algú encara no se n'ha assabentat, jo li diré en nom de Catalunya; de la Catalunya que s'ha retrobat, de la Catalunya que sap el que és i el que no és, de la Catalunya que treballa la terra perquè no creu en els miracles de Sant Isidre, de la de les fàbriques, que té constantment el neguit de les reivindicacions proletàries, de la de les universitats i ateneus que cerca les veritats i es prepara per exercir degudament i conscientment el lliure exàmen; amb aquesta Catalunya, la nostra, tot és inútil.

No covem odís, no volem destruir res, ni anem contra ningú; davant nostre tot són fantasmes.

Un centralisme, que vol mantenir una unitat inexistente, pel fet de què el centre viu de la perifèria. Aquest fet és tant veritat, que és precisament el que determina les arbitrarietats del centre, per continuar nodrint-se del mite de la unitat. Acabant amb la ficció no malmetem res, fem, únicament, ressorgir una veritat.

Un sistema social, que destina als productors de riquesa, tota la misèria que el sistema produeix.

Una religió que té la virtut de la caritat, i com que per fer-la calen diners, i malaurats, s'alla amb els poderosos, que són al mateix temps els fabricants de pobres.

La Catalunya nova no té cap necessitat d'aquests artífics; la veritat és més bella i n'estem enamorats i serà nostra, perquè Catalunya i la veritat són eternes, i la veritat de Catalunya serà encara, quan totes les mentides transitories hauran desaparegut fins de la memòria dels que tindran la sort de no haver-les viscudes.

Som allà on erem; incommovibles davant l'adversitat, estoics. Contra les nostres conviccions no hi pot res ningú; la persecució consolida els nostres principis perquè ens recorda constantment l'esclavatge; la presó ens esperona, glatim per la llibertat dels germans que hi viuen; els morts ens guien són la frisança de la nostra bandera.

No hi enemics de Catalunya; només hi ha enemics de la llibertat.

D'Espanya, són i estan amb nosaltres, encara que no ho sapiguem, tots els que tenen els mateixos drets que els catalans i no poden fer-ne ús, perquè eis en priven, en nom de la ficció, els que la veritat els desposseiria del privilegi.

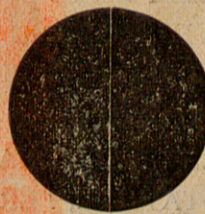
D'Espanya, són i estan amb nosaltres, encara que ho ignorin, tots els que sofreixen.

Som allà on erem. Esperem la veu de comandament, l'única que som capaços de comprendre i d'oïre; l'esperem amb la fe i la il·lusió de l'enamorat etern, del que no el poden esporuguir ni vèncer, ni el temps ni les contrarietats.

No volem saber què hi haurà enfront nostre quan l'ordre serà donada. Acceptem la violència únicament quan ens és imposada per la força. Estimem amb gran amor i volem pau, però en oïr l'ordre, amb la frisança que tenim per avançar, anirem endavant, encara que tots els abims fossin als nostres peus. Quan tots els abims seran plens de morts, els que seguiran la nostra ruta trobaran el camí planer.

Sabem que no podem morir del tot; en nosaltres hi ha l'essència dels que ja no hi són, i en els que vindran hi haurà la de la nostra pròpia vida.

Som on erem. En aquests tres mots hi sintetitzem la nostra posició; no són un rept ni una provocació, són una veritat, la constatació d'un estat d'ànim determinat per la nostra voluntat col·lectiva.

ARTICLES I COMENTARIS

● L'atur en la marxa

Han passat quatre anys d'ençà d'aquell 14 d'abril que tanta importància assolí, i jo crec que conservarà, en la història de Catalunya. No era sols el fet d'haver estat enderrocada una monarquia espanyola, opressora secular del nostre poble i que ja havia començat la seva dominació per la força de les armes i la injustícia del Decret de Nova Planta. Era també, com una prefiguració d'un possible esdevenidor, la proclamació fugaç i incruent de la nostra República, en mig de la inconsciència dels uns, que s'esgargamellaven carrers enllà aclamant uns herois forasters i s'esbravaven amb el cant de la Marsellesa, i de l'esverament dels altres, que no sabien com resoldria el destí aquella partida audaç tot just iniciada.

Aquell tombant decisiu del nostre afany alliberador potser podia ésser més fructífer del que resultà. N'oblindrem un guany positiu en llibertats individuals, una humanització de posicions en els costums polítics espanyols, una bestreta de facultats de govern que, retallada i tot, era un avenç considerable, que potser a alguns semblà excessiu, en el camí del nostre retroament nacional.

Avui, després d'una crisi dolorosa, que ha ferit les fibres més íntimes de l'ànima catalana, tota la feina del nostre patriotisme actiu està aturada, i la nostra aptitud de govern propi, que tot just començava a desentumir-se després d'uns quants segles de col·lapse, està congelada a mercè d'una inte-

rinitat imposada per voluntats estranyes al nostre poble, mentre hem d'assistir impotents a la destrucció sistemàtica de totes les construccions de la nostra autonomia i sobretot, dels esforços culturals havien de culminar en la creació efectiva d'una Universitat Catalana rica en prestigi i en eficàcia.

D'aquest atur, tots en som responsables. Si en l'esfondrament del 6 d'octubre influïrien causes externes a la voluntat dels catalans, també posarem nosaltres els germans de la defeta. El nostre derrotisme, la manca d'esperit nacional, la negligència de l'entorquiment de la consciència patriòtica dels catalans, han contribuït a fer nos recular en la via de les reaiitzacions, i a fer que aquest 14 d'abril tingui més d'elegiac que de triomfal.

Alliçonaments d'aquests quatre anys? Si els sabéssim comprendre i aprofitar! Si la pugna està en suspens, ben aviat es reprendrà el camí de les llibertats nacionals no pot interrompre's encara que el destí ens reservi noves marrades i obstacles que puguin semblar-nos insuperables. Catalunya serà allò que vulguin els catalans: lliure o captiva, ben governada o mal governada, justa o injusta. I l'esdevenidor de la nostra pàtria està a les mans de les joventuts: si elles saben ésser fidels a l'esperit nacional i aprendre les lliçons de la història, l'atur dolorós d'aquests mesos no serà altra cosa que la nuesa hivernança dels arbres, després de les ventades que tot ho arrassen. Sota la vella escorça es renova la saba i es prepara l'esclat incoercible de la primavera.

RAFEL TASIS I MARCA

● Missió de l'intel·lectual

L'intel·lectual de casa nostra té una alta missió a desenvolupar dins el cos social de Catalunya. Missió de guia i de sacrifici, de servei a la Pàtria. L'intel·lectual com a part del cos viu de la Nació ha de respondre a les necessitats d'aquest cos.

La porta a cap aquesta funció l'intel·lectual català avui dia? La contesta seria un xic desencorajadora: no sempre el nostre intel·lectual està en el lloc que l'hora present li assigna. Fou un temps, no massa pretèrit, que l'intel·lectual de Catalunya responia de manera esplèndida, però avui aquell intel·lectual creu que no s'ha de portar de la mateixa manera; ha sentit unes paraules de concòrdia que l'han enlluernat.

Recordeu: Cap intel·lectual no deurà escriure en els diaris de llengua castellana que es publiquin a Catalunya; vergonya eterna a qui no acati aquesta posició nacional! Que se n'ha fet de tot allò? On han trobat una posició més còmoda en deixar com a cosa passada aquesta renúncia — car escriure en altra llengua els reportava un guany major — la majoria; altres, segurament han cregut una ocasió de tàctica aprofitable.

Us diran que el ciutadà que compra les publicacions castellanes sempre es podrà interessar més per les coses del seu país si hi troba una col·laboració

que li parli de les seves coses. Equivocació! El ciutadà, ens resistim a dir català, que compra fulles castellanes, no li interessa poc ni molt les seves coses, si li interessessin ja no les compraria, i tant li fa trobar-hi una firma del seu país com de Múrcia, posem per exemple. L'efecte és tot el contrari, si abans tenia uns noms que l'atreïen i aquests noms sols sabia que els podia trobar en les publicacions catalanes ara com que sap que aquells noms també els pot trobar en les publicacions castellanes no es preocupa de llegir en català. Com voleu que el ciutadà miri, que no sent cap mica de necessitat d'anar a beure en les seves propies fonts, vagi a cercar en les publicacions nacionals la cosa que les mestresses ja li donen?

Hi ha casos de barra manifesta que no tenen perdó de ningú: Aquell perquè ara li donen més un cop a la setmana del que guanyava cada dia, res més! Quina actitud ha de prendre el català nacional davant d'aquests casos? la nostra actitud, i encara més com a joves que som, ha d'ésser la d'un absolut sabotatge, al qui no es sacrifica.

La ploma no serveix de res si no respon a les necessitats col·lectives.

Hem de rebutjar de manera inequívoca, a la llibreria, a la conferència, al llibre, a la paraula de l'intel·lectual que fereix Catalunya, menyspreant per qüestions d'interessos la pròpia llengua.

JORDI JOU

ROC BORONAT

Una lliçó per la joventut

Davant del moment actual, en el qual les joventuts d'arreu del món van arressegades per una onada de pessimisme, és oportú recordar el major triomf aconseguit de la renaixença ençà i estudiar-ne les causes. Ens referim a la fixació de l'idioma català.

Els orígens de la nostra llengua, cal cercar-los, com els de les altres llengües d'Europa dites neo-latines, en la evolució i descomposició de la llengua que els romans imposaren a tots els països per ells dominats, i que sorgiren estructurant-se d'acord amb les condicions racials de cada país, al esdevenir la descomposició del Imperi Romà, adquirint categoria de llengües literàries cap a les primeries de la segona meitat de l'Estat Mitjà. Es doncs el català una entitat lingüística tan perfecta com la de les altres llengües germanes, Romanes, Francès, Italià, Provençal, Espanyol, Portuguès i no pas un dialecte del castellà, com encara, per desgràcia algú vol afirmar emprès segurament tant per la mala fe com per l'ignorància.

Cal tenir doncs, en compte, aquest fet, que tots aquests idiomes (català, espanyol, francès, etc.) neixen al mateix temps i tenen el mateix origen i per tan mai no podem admetre que un d'ells (el català) sigui un dialecte derivat d'un altre (l'espanyol) sino que cal saber que són dos idiomes absolutament diferents. I ens cal saber encara que el català posseeix documents més antics que l'espanyol, perlantysants al segle XI i que la diferència que avui hi ha entre el català i les llengües occitanes, el lleugueradís per exemple, és molt més petita que la que existeix entre el català i l'espanyol i semblant a la que hi ha entre l'espanyol i el portuguès.

El català és una llengua que compta amb una de les literatures més importants d'Europa durant el seu període d'esplendor medieval. Com ja ha estat dit els primers vestigis del català es troben en documents del segle IX. Ben aviat assolí maduresa amb les figures literàries de Jaume I i de Muntaner i té la seva eclosió perfecta en els segles XIV i XV.

Així podem afirmar que el primer idioma neo-latí emprat en treballs de filosofia, ha estat el català i el seu autor. En Llull, català de Mallorca, i que la ciència es feia entendre per primer cop gràcies a un català que escrigué en català, el melje Carles Arnau de Vilanova. Això ens porta a sentir un altre fet: i és l'unitat de l'idioma català. La nostra llengua té diverses modalitats (valenciana, oriental, mallorquina, etc.) però és una sola, amb una única literatura i amb idèntiques normes gramaticals i així ho han considerat tots els savis estrangers que s'han dedicat a la filologia.

Així tenim que el costat de les quatre cròniques, anomenades per Guimerà i els quatre evangelis de Catalunya tenim portes com Ausiàs-Marc que nasquera a València, mallorquins com Ramon Llull, per no citar més que les figures cabdals.

El català excel·lí en tots els camps de la literatura, durant els segles d'esplendor nacional per la única llengua oficial de la Cancelleria, de la Cort, del Parlament, de l'administració de justícia, del comerç, en fi de totes les manifestacions del poble català; fins en les relacions exteriors i en la diplomàtica amb els pobles incorporats a la Confederació i amb altres països d'Europa i Nord d'Àfrica.

Després de la pèrdua dels drets polítics de Catalunya com a poble; a conseqüència de la guerra amb el rei d'Espanya Felip V, la llengua catalana perd la categoria de llengua oficial; fins deixa d'ésser usada per una gran part de catalans.

Però ve la flama espiritual de la Renaixença, cas rar dintre les literatures, el català de llengua venuda oblidada passa a la categoria d'instrument literari i cultural.

Heus-ací el gran triomf de l'ànima catalana.

Aquest resultat però, no és pas un fet fortuït, sino el resultat d'una tasca duta tenaçment i amb constància per una colla d'homes abugats.

I aquesta és la lliçó que voldria que d'aquest fet en treïssin les joventuts.

Que pel triomf dels ideals no cal refiar-se d'un fet fortuït sino que cal portar-hi abnegament el treball; la voluntat, la capacitat i l'entusiasme, que la cultura no es logra sense esforç ni la dignitat sense una plena-fermesa de caràcter.

DR. JOSEP M. GIRONA

Una data

El catorze d'abril de 1931, fou una diada gràvida de belles prometençes. Fou una llum novella que semblava havia d'esvaïr totes les ombres que havien planat damunt la Península Ibèrica des de tant temps. Fou una llum, però, com la del llamp: intensa i ràpida. Avui 14 d'Abril de 1935, quatre anys després d'aquella jornada gloriosa, d'aquell fet digne i exemplar que no tinguérem, la fermesa de sostindre hem de celebrar-la endolats. Aquesta data recorda que molts dels qui amb més entusiasme havien col·laborat a aquella proclamació vertadera, l'única que podem sentir nosaltres, per un fet similar a aquell no s'embarcaven amb la porpra dels màrtirs, i la toga del patriota.

Aquesta data velada per l'ombra del dol es presta a la meditació. En la penombra de l'esperit veu les coses amb més claredat. Nosaltres no ens enrolarem amb el traït extern i cridarem de les festes oficials. Nosaltres deturarem un xic el nostre pensament en aquella monjoia de la nostra lluita secular, per a extreure'n alguna lliçó, alguna experiència.

Si los els nostres polítics haguessin tingut sempre present que «el que necessitaven i l'únic que necessitaven era l'ànima de Catalunya», com deia Prat de la Riba, potser aquella proclamació que avui recordem perduda, la celebrariem amb joia viva. Si com Prat de la Riba, els polítics accessin el cap davant dels vidents, dels poetes, dels escriptors d'arxius i recercadors de runes que els han donat aquesta ànima, potser avui el nostre patriotisme fóra més extens i més dens i segurament hauria reportat més fruits.

La manca d'aquesta «ànima de Catalunya» en els nostres polítics, ha fet que aquella jornada gloriosa, aquell gest audaç no fos complet, fos l'inici del gest només. En aquesta commemoració, doncs, els polítics haurien de meditar en la seva acció i haurien de mirar d'informar-la d'aquest esperit català que tant necessita la nostra Pàtria per al seu desenvolupament.

Actualment, per dissort, ens trobem que ens manca molt aquest perfum de catalanitat. Les múltiples facetes del nostre esperit nacional, les irradiacions de l'ànima de Catalunya no són ateses amb l'entusiasme i amb l'afecte que deuríem conrear-les. Caldria exaltar, elevar els valors autòctons: hauríem de llegir més els nostres autors clàssics i moderns, ens hauria d'interessar la nostra dansa, el nostre teatre, la nostra premsa, tot el que és nostre, és nacional i ho hauríem d'estimar amb ardència.

Si tots els polítics procuressin nodrir-se de pura catalanitat forçosament en tots els seus actes la transparència i fóra aquest sentit de Pàtria el que els guiaria en les seves lluites i faria que mai no es foraviessin del camí recte i noble. La necessitat la nostra política aquesta ànima, aquest llevat. Y la veiem tan lluny d'això! Per això en aquesta diada desitjaríem que s'intensifiqués el patriotisme en totes les seves manifestacions. Que en tots els agrupaments polítics brillés ben clara i ben pura la flama de la catalanitat.

ANTONI JAUME

La posta d'una ficció

Amb la nostra ensenya al braç seguits d'una corrua inacabable feien via vers el nostre Palau de la Generalitat, un grup de patriotes catalans.

Aplaudiments i crits enrogallats formaven la música marcial que obria i tancava aquella parada, altrament enervadora i engrescadora.

Pocs moments abans l'home esdevingué símbol de la Catalunya rebeldia i sofrent, orgullosa i justiciera, havia llençat els quatre vents la gran nova: estava proclamada la República Catalana. El poble la rebia amb joia delirant i també amb una inconsciència corprendora ignorant-ho tot bo i desplegant al vent la sagrada bandera d'or barrat de sang i una altra tacada de morat. Davant aquella turba frenètica, un minyó ceptat, de cara rogenca i braç prest, mirava aquella xislaire processó i mirant-me esquitllant em digué amb ferma indignació fent xisclar les paraules que arrossegant-se cixiren dels seus llavis molsuts: Si Catalunya i la seva República exigeixen sang generosa per mantenir-se depens ja cal que estiguem prestos els comptats patriotes per a fer-li'n ofrena; no espereu res d'un poble així. A l'ésser davant del Palau els vers catalans que

daren sorpresos i sospitaren: presidia la proclamació de la República... aquella bandera tacada de morat. Sorgia la cosa clara, millor crit, es presentia, sense poder-ho afirmar en aquells moments: ficció.—

Alexandre Petroeffi, gran poeta magiar que vessà la seva sang en la batalla de Feheregyhaza per la llibertat d'Hongria, la seva Pàtria deixà escrit «El món és el jardí de Déu. Homes! vosaltres en sou les flors i les males herbes: petit grà semblar en aquest jardí amb l'ajuda de Déu, jo no seré una mala herba.» Dintre el nostre camp patriòtic hi han crescut i creixen una infinitat de herbes, bones solament per llençar-les al foc. No tenen bells colors, ni perfum, ni són tampoc remeieres, són inútils del tot. Després de tanta sofrença, de tants perills, de tanta lluita amargures i exilis, vexacions, fam i misèria, generosament posat a l'altra de la Pàtria, a l'arribar l'hora tant de temps freturada, es canvia un drap per un altre? Aquella fé —bella flor— posada en l'home que ens ha de dur una Pasqua alliberadora, ens serà retreta de faisó burlesca? què hem fet tots nosaltres — humils jardiniers — tant de temps creant un jardí on sols una flor de perfum capgirador i bellament colorida esperavem? Ha sortit una flor sens perfum ni color, gosaria dir «fictícia». I perdoneu-me perquè també ens diu Petroff. «al fill de la terra li cal la realitat.»

Diem ficció: cal saber solament les converses entre Barcelona i Madrid per acotar el cap i feta la llum serena en l'esperit, restar seré i saber somriure dolçament al sentir punxant el glavi que et fendeix les entranyes. Mes no tot és perdut, si ens sentim fermes en la nostra via, generosos en el sacrifici i restem convençuts de l'immortalitat de la nostra Pàtria. I més ara que sentim la terra remoure's lentament sentim correr la saba vivificadora que vesteix novament els arbres i escampa en els horts, camps i jardins milers de flors, i sadolla l'aire de múltiples sentors, ara... Primavera... sento, pressento una bella florida en el nostre camp, en la nostra Catalunya. I la pressento perquè està regada amb sang generosa, forta i ardent d'anònims patriotes, d'aquell patriota que aprenia d'estinar Catalunya tot guaitant la plana empordanesa, mig adormida pel cant de la sirena, mig desvetllada pel cant del pastor i eternament breçada per la remor de la mar. Al camp de l'Empordà hi ha espigues i roselles i cap al tard al cel blau apunta un estel diamantí.

J. PI TEIXIDOR

La situació europea i nosaltres

Europa passa ara per uns moments de positiva gravetat. De totes maneres no cal tenir, momentàniament, cap por que esclati una guerra. Per a que aquesta es produïxi és condició precisa que hi hagi entre els dos grups antagonics una certa ponderació de forces, o si voleu que la potència o potències que abriguen propòsits agressors tinguin la creença que poden sortir triomfadores del conflicte bèl·lic. I de moment, el cas d'Europa, no és pas aquest. L'agressió ha de sortir necessàriament d'Alemanya, que es troba res pecte de les altres potències en la situació del proletariat respecte del burges: és a dir, desproveïda d'un gran nombre de drets inherents a la sobirania i desproveïda de determinades riqueses, per exemple les colònies, a les que és innegable té el mateixos drets que altres potències que, com França i Anglaterra, s'han dedicat a agallar-les. (Es clar que en realitat i des de d'un punt de mira d'estricta justícia nacional i humana, el dret de domini colonial d'uns i altres és plenament tirànic).

Ara que Alemanya, talment com un obrer anarquista, ha sabut alinear-se les simpaties de tot el món civilitzat; el seu règim polític, la brutalitat i salvatgeria que semblen ingredients indispensables de l'esperit germànic, la manca de tacte diplomàtic, tot s'ha conjurat a aïllar-la al mig d'Europa i a fer semblar totalment injustes les seves reivindicacions en molts extrems ben justes. El fet important per al futur immediat d'Europa és que Alemanya no és prou forta encara per a portar les seves reivindicacions al terreny de la força, i que si el joc dels interessos nacionals no li dona més aliats que els que té ara i no divideix els seus antagonistes, el bloc França-Itàlia-Rússia-Petita Entesa

que sembla dibuixar-se, és tan enormement més poderós, que ni la ebre de follia on l'han llençat els seus dirigents pot privar el poble alemany de veure-ho ben clar.

I nosaltres? On rau el nostre interès? Al costat de la guerra o al costat de la pau? I dintre de la guerra al costat de qui? Del bloc que va del feixisme italià a la URSS, passant pel conservadurisme francès, o del bloc format per la baràrie nazi i el seu paradoxal satèl·lit polonès?

Entre nosaltres pel fet mateix de no tenir política internacional pròpia des del lluny segle xv, hi és predominant l'esperit més autènticament pacifista. Però els que esguarden la nostra política cercant-li una solució totalitària i definitiva, han de reflexionar sobre les repercussions que pot tenir una guerra nova en la consecució d'aquella solució. En 1914 la monarquia va reeixir a estar al marge de la Gran Guerra. I va reeixir-hi amb poc esforç. Per una banda la composició dels blocs en lluita feia difícil anar en auxili d'aquell al qual es portaven les simpaties dels elements més influents del país, entre ells aquells elements que sabem n'ha estat i ne's encara l'amo absolut; per altre va cooperar-hi la seva mateixa insignificància que la convertia en un valor negligible.

En una guerra nova, els mateixos factors que no han variat, és probable determinessin idèntics resultats. Doncs bé: creiem que això és totalment oposat als nostres interessos. Mantenir-se com llavors al marge de la tempesta, ens lliuraria com aleshores de les seves embestides, però no possibilitaria el naufragi del vaixell pirata, en el qual, ni cal dir-ho, estem directíssimament interessats.

I al costat de qui hauria d'intervenir la República? Nosaltres, pot ésser com cap altre col·lectivitat del món, estem acostumats a esguardar els fets internacionals amb un criteri purament idealista. El ciutadà de qualsevol estat europeu mira el desenvolupament de la història des d'un punt de mira predominantment nacional. Nosaltres estem talment desnacionalitzats que ni tan sols pensem en el profit o dany que la nostra nacionalitat pugui treure dels fets generals. No hi ha cap dubte que esguardat el panorama internacional amb ulls d'espectador idealista i desinteressat, les nostres simpaties van de dret al bloc anti-alemany. En ell formen dos elements del concert humà que ens són especialment cars: França, no pas perquè ens hagi tractat mai fraternalment, però que tal vegada per parenliu racial i cultural, ens té el cor robat, i la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, que no pot menys que desvetllar les simpaties de tots els homes d'esquerra, fins aquells que es senten demòcrates. A l'altre platet de la balança pensem que hi ha la salvatgeria hitleriana, la tria no es pas dublosa.

Ah!, però fins ara hem parlat de sentiments i hem prescindit del possible interès nacional. I quin és aquest? Adoptant una fórmula negativa és ben fàcil de precisar-ho. Primer: és convenient que els nostres enemics naturals es trobin al bell mig de la tempesta. Això és una cosa ben natural i el ciutadà de qualsevol país del món pensarà el mateix. Segon, ens convé que els nostres enemics figurin en el bloc perdedor, encara que aparentment també nosaltres hàgim de perdre, perquè sovint perdent es guanya. Bon nombre dels estats de l'Europa de la post guerra poden demostrar-nos com això és veritat.

Ara que, com dèiem al principi, la distribució de les forces de l'Europa —1935, ens és totalment desfavorable. Hi ha una desigualtat de forces que no possibilita una guerra, i hi ha una distribució geogràfica d'aquestes forces, que donaria un mapa de la guerra ben semblant al de 1914, mapa de la guerra que no ofereix la més mínima possibilitat.

Del tot impotens per influir en el curs dels esdeveniments, no per això hem de desesperar que arribi l'hora favorable per a la nostra República. Pacifistes per temperament, tal vegada hem de desitjar la guerra. Francòfils i russòfils per sentiment, tal vegada hem de desitjar trobar-nos, ni que sigui accidentalment, camarades de les camises brunes, com a càstic obligat per a passar a les altres fileres. Aquesta és la nostra paradoxal situació.

J. de C. SERRA RAFOLS

Catalanisme és voluntat

Ésser catalanista ja no és cridar per les Rambles o cantar «Els Segadors», empaïtat per la policia, ésser catalanista és tenir una voluntat i un pensament essencialment catalans, que és tant com dir ésser auster en tota manifestació. Ésser catalanista no és tenir una bandera catalana amb un retrat simbòlic o honorar unes festes patriòtiques, és tenir un estat de consciència dels nostres deures i complir-los. Ésser catalanista no és comprar un llibre català per a ensenyar-lo a un amic; ésser català suposa una responsabilitat. Seriem interminables. Volem dir amb això, que el més elemental sentit comú es dona compte, després dels fets que han passat a Catalunya, que cal renovar l'ambient, les tendències i fins els homes.

A tot català conscient en aquests moments se li imposa una anàlisi de l'història renaixent, una anàlisi de tots aquests anys de política. Cal una renovació de mètodes perquè no siguin possibles altres fets semblants, altres fracassos. Hem d'evitar l'estacament del què està per sobre de tots nosaltres: Catalunya. Car cal servir-la lleialment.

D'aquest exàmen de consciència hom en desprèn un fet fonamental que tota actuació nova del catalanisme cal que es recolzi en una voluntat. Una voluntat que dirigeixi cada individu vers el nostre fi, una voluntat que dirigeixi els destins de la nostra col·lectivitat també al seu fi. I aquest fi col·lectiu i individual, em sembla, que no cal recordar-ho. Hom ha recolzat l'actuació patriòtica a la nostra terra, o en la intel·ligència (política de transigència o de conveniència) o en el sentiment (política de romàntics).

Creu que ara el catalanisme ha d'ésser un fet de voluntat, que és tant com dir d'interès col·lectiu.

Difícilment arribarem al nostre fi si no ens possessionem completament del fi de la nació.

Catalanisme és doncs, en aquests moments voluntat superadora. Per tant cal que sigui una ètica. Austeritat de principis i d'actuació, consciència del nostre destí; car el fet nacional és un fet espiritual, una cultura, un sentit de la vida, i no un fet polític. Del fet cultural es desprèn una política per a engrandir i fer possible el desenrotllament normal de la nostra cultura. La resta és provincialisme. I potser ja és hora de començar a ésser nosaltres mateixos i no un pallid reflex o una senzill còpia d'altres fets culturals. Tot català cal que combati el que signifiqui dependre d'un altre. Això és qüestió de vida o mort.

Antilocalisme, o antiprovincialisme, que no són conceptes negatius, car depurar és tant com construir. I no cal, és evident, construir un catalanisme, sinó depurar-lo.

I no volem dir que calgui considerar el moviment catalanista com un moment apolític. Seria un greu error. Per al fi nostre, que és el nostre fet espiritual, li cal tota arma útil. I la política li pot ésser profitosa. Naturalment, hi ha el perill que aquesta política deixi d'ésser subordinada al nostre fi immediat i mediat, la cultura, i esdevingui ella el fi. Però llavors com que hom ha invertit els termes i les actuacions, ja no es treballa per Catalunya sino per a uns fins de partit. Ja no és una política al servei d'un fet espiritual, és una política de profit. No és una política catalana. És un provincialisme. Per tant, una política nostra ha d'ésser essencialment espiritual, millor dit, ha d'ésser un factor secundari.

El fet català és fet de voluntat per a portar a terme, no una política sino una cultura. I sempre que hom descuri aquest fet cultural i la voluntat de realitzar-lo, deixarà d'actuar en català que es tan com dir deixar d'ésser cosa nostra, serà provincialisme.

MANUEL CRUELLES

Any I número 1
Barcelona, 14 d'abril 1935

IMP. RAFOLS: Portaferrissa 15

No deixeu de comprar el nostre número vinent, especialment dedicat a la festa de Sant Jordi.

EXISTI UNA REPUBLICA CATALANA EN 1641?

ESBOÇ HISTORIC

Es cert, com s'ha dit mantes vegades, que durant el mes de gener de 1641, fou proclamada la República Catalana, sota la presidència del canonge Pau Claris? Examinem-ho.

Amb motiu dels abusos del comte d'Olivares que aleshores regia els destins de tota la Península (Portugal inclòs) en qualitat de favorit de Felip III (IV de Castella), esclatà la sagrant revolta que la història coneix amb el nom de *Corpus de Sang*, i que fou l'inici de la *Guerra dels Segadors*. Fou amb motiu d'haver esclatat aquesta guerra que les autoritats catalanes pensaren en reclamar la protecció del rei de França que ho era Lluís XIII.

A l'efecte s'iniciaren les gestions oportunes (1) i el resultat fou que Lluís XIII, des d'Amiens i amb data del 29 d'agost de 1640, escrivia a Mr. du Plessis Besançon, comissionant-lo per a què en nom d'ell es presentés als diputats.

«...ab ple poder y autoritat per tractar en nom nostre ab los Deputats dels dits estats, pobles i paisos de Catalunya que tindran bastant poder dells per lo establiment de la republica que ells pretenen formar baix nostra proteccio.» (2)

El dia 21 d'octubre del mateix any, Mr. du Plessis Besançon es presentava a la Generalitat per tal de donar compliment a la missió que li havia estat encomanada, fent a mans dels diputats un plec en el qual es contenien les bases sobre las quals havia de regir-se la protecció que el monarca francès dispensaria a la projectada república.

Presentada aquesta proposició a la Junta de Braços —la qual es trobava reunida des del 10 de setembre— fou acceptada amb lleugeres variants. Pre-

sentada la resolució dels Braços al Consell de Cent, fou igualment aprovada per aquest organisme.

Un dels apartats de les bases estatutàries que, en concepte de rehenes, per tal de garantir el compliment de les bases per part de Catalunya, nou persones elegides, tres per cada estament, haurien de traslladar-se a París. Aquest acord fou puntualment complert i el dia 10 de novembre, les persones designades empenien el camí de París. Heu's ací les paraules que en castellà els digué el Cardenal Richelieu en una entrevista que hi celebraren pocs dies després de la seva arribada:

«Mucho me pesa de los agravios que la Provincia de Catalunya recibe del Rey de Espanya y de sus ministros; y assiurese la Provincia que el Rey la protegerá, auxiliará y favorecerá, queriendo que sea república independiente y soberana, y así a determinado recibirles como a Embaxadores de República libre.» (3)

De l'exposat es veu ben clarament que Catalunya es disposava a convertir-se en república. Examinem ara la proposició que com a conseqüència de les negociacions tingudes, presentaren els diputats a la Junta de Braços reunida el dia 16 de gener de 1641. Diu així:

«Lo Sr. de Plessis Besançon ha fet ostensió dels poders quel Rey christianissim li ha donats en orde a la assistentia que desitja fer a esta Provincia per sa conservatio, en los quals entre altres capitols li dona poder sa Magestat christianissima per admetrerla de baix sa proteccio ab que redueca son govern a forma de republica ab los pactes y condicions que entre la Provincia y sa Mgt. christianissima se ainstaran.» (4)

PAU CLARIS

Una escena de la revolta del 1640

La resolució dels Braços fou:

«Que se accepte la proteccio y que de tot lo ques tractara en la Trenta sisena en raho dels pactes sen done raho als brassos y savi Concell de Cent.» (5)

Donat comple d'aquest acord al Consell de Cent, aquest deliberà:

«Que perço se aderesca, com ara de present s'adereix, esta ciutat, a la deliberatio, presa lo die de ahir en los brassos generals tenguts en la casa de la Deputatio acerca de acceptar la proteccio offerreix lo Xphinissim Rey de Fransa al present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.» (6)

Des d'aquest moment, doncs, quedaven explícitament acceptats els pactes que havien de fer de la Nació Catalana una república independent. Però heus ací que el dia 23 de gener a les set del malí les campanes de la Seu tocaven a Cortes. Poc després els Braços en el Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat, el diputat eclesiàstic i president de la corporació, en Pau Claris, presentava a la consideració de la Junta la proposició que a continuació reproduïm fragmentàriament, degut a la seva molta extensió. Els fragments més interessants, són aquests:

«En la Junta de brassos tenguts ais setze del corrent resolgue V. S. que acceptassem la proteccio que lo Sor. de Plessis Besançon nos offeri en nom de son Rey, ab que reduissem lo govern en forma de república ab los pactes y condicions que entre sa Magestat christianissima y lo Principat de Catalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya se concertarien, al que se aderi lo savi Consell de Cent als dasset del mateix...»

«...y avuy aquesta Provincia y ciutat estan tan exaustos, ques impossible sustentan larch temps los gastos de la guerra...»

«...lo qual no podem esperar sino de Sa Magestat Christianissima, y segons las notities tenim, no se exposara a tant gran gasto ab la promptitut y fervor que la necessitat demana, si no es que la Provincia se pose a sa obediencia com ja en temps de Carlo magno ho feren nostres antepassats...» (7)

Després de deliberar segons l'afer ho requeria, els Braços resolgueren:

«Ques fasse com esta proposat.»

Posada aquesta resolució en coneixement del Consell de Cent, aquest resolgué, després d'una llarga deliberació que no transcrivim per la seva molta extensió, adherir-se a la resolució presa per la Junta de Braços. (8)

Per tot ço que fins ací hem exposat hom pot veure que ni la Generalitat ni el Consell de Cent, se sentien amb prou pit per resistir, confiats en les soles forces de Catalunya, la guerra que sostenien amb Espanya; per això proclamaren Comte de Barcelona a Lluís XIII, de França, revocant l'acord pres set dies abans.

Però amb tot això, no s'entrevéu una resposta categòrica a la pregunta que encapçala aquestes ratlles, puix si bé és cert que en la seva sessió del dia 17, els Braços acordaren constituir la República Catalana, no consta en lloc que la proclamació hagués arribat a fer-se.

De totes maneres, nosaltres opinem que degut al fet tots temps reconegut, que Catalunya havia viscut sempre, durant l'època dels comtes-reis com una perfecta república i continuava vivint-hi l'any 1641, i atenen encara que en aquesta data, el Principat no obeïa ni a Felip IV de Castella, contra el qual estava en guerra, ni obeïa a Lluís XIII de França al qual encara no havia declarat comte, hem de considerar que, quan menys, del 17 al 23 de gener de 1641 existí la República Catalana. (9)

GABRIEL NOGUÉS PAHÍ

(1) Rovira i Virgili en el seu llibre *Pau Claris*, assegura que el dia 15 d'agost de 1640, se celebrà un tractat secret entre Catalunya i França. El mateix afirma Antoni Aulèstia i Pijoan en la seva *Història de Catalunya*.

(2) Arx. Cor. Aragó-Corresp. de la Generalitat de Catalunya.

(3) Id. id.

(4) Id. — Dietari de la Generalitat de Catalunya.

(5) Id. id.

(6) Arx. Municipal — Deliberacions del Consell de Cent.

(7) Arx. Cor. Aragó — Dietari de la Generalitat de Catalunya.

(8) Arx. Municipal — Deliberacions del Consell de Cent.

(9) Compartim en això el criteri amb què el notable historiador Ferran de Sagarra clou el seu estudi *El Govern republicà de Catalunya en 1641*.

ELS DOS FRANCESC MACIÀ

Algú ha dit que aquest món està ple de coincidències. Volem remarcar-ne una.

En 1714, un dels cabdills que amb més braó sostenia la lluita contra la dinastia borbònica que intentava dominar la nostra terra — com de fet ho assolí — fou aquell brau patriota vigatà que hom coneixia per Bach de Roda. Aquest patriota, que morí en la força a mans dels saïons de Felip V, es deia Francesc Macià.

En 1931 era un altre Francesc Macià, el qui amb el seu gest arrogant i patriòtic, abatia aquesta mateixa dinastia borbònica, la grapa de ferro de la qual feia més de dos segles que pesava damunt de la nostra terra.

Per a més palesa la coincidència volem remarcar que el Macià de 1714, militava en l'exèrcit de Carles III (l'Arxiduc d'Àustria) amb el grau de coronel i en 1931, recordant el grau que tenia en l'exèrcit espanyol quan se'n separà, la premsa europea — especialment la francesa i la belga — anomenaven el nou cabdill de Catalunya amb el títol de Coronel Macià.

Aquest número ha passat per la censura

ELS HOMES
I LES FERES

Baixà del cel el Déu Pare,
i al trobar tanta misèria
entre la raça dels homes,
volia esclafar la terra.

Mes les feres dintre els boscos
li demanaren clemència
que elles amb elles no es maten;
i es compadí de les feres.

I apartant el peu amb fàstic,
penedit d'haver-la feta,
va passar la destra santa
d'un vell lleó per l'esquena.

ANGEL GUIMERA